

Türkiye’de Sivil Toplumun Gündemi

Nisan 2021

İLKE
ilim kültür eğitim vakfı

todam
TOPLUMSAL DÜŞÜNCE VE ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

**“Türkiye’de Sivil
Toplumun Gündemi”
bülteni Türkiye
sivil toplumundaki
gelişmeleri takip etmek,
değerlendirmek, sivil
toplum bilincini arttırmak
amacıyla aylık olarak
hazırlanmaktadır.**

İmtiyaz Sahibi

İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı

Genel Yayın Yönetmeni

Lütfi Sunar

Yayın Sorumlusu ve Editörler

H. Merve Bircan Altınsoy

Mustafa Halil Aydın

Grafik Tasarım

Seyfullah Bayram

A : Aziz Mahmut Hüdayi Mah.
Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul

T : +90 216 532 63 70

W : ilke.org.tr/todam

M : todam@ilke.org.tr

© Tüm hakları saklıdır. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nın yazılı izni olmadan bu eserin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılamaz.

İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, kurulduğu günden bugüne araştırma birimleri ve alt kuruluşlarıyla birlikte Türkiye'nin yüzleşmekte olduğu sorunları tespit ederek çözüm önerileri getirmeye devam ediyor. Bu faaliyetler kapsamında bugüne kadar yayımlanmış olduğu raporlar, politika notları, görüş yazıları; gerçekleştirdiği seminerler, söyleşiler ve çevrim içi panellerin kapsamını büyütmek üzere yeni ve iddialı bir adım attı. Çalışmalarının alanını ve hedef kitlesini büyütmek üzere attığı bu iddialı adımda “Toplumsal Düşünce ve Araştırma Merkezi” isimli yeni bir araştırma merkezi kurdu.

Toplumsal Düşünce ve Araştırma Merkezi (TODAM), gerçekleştirilen araştırmalarla, Türkiye ve dünyadaki fikri birikim ve yönelimleri takip ediyor ve eleştirel bir gözle değerlendiriyor. Tüm dünya ile entelektüel etkileşim ve ilişkimi kurmaya ve korumaya çalışıyor. Toplumsal değişim alanında araştırmalar yapıp veri setleri ve analiz modelleri oluşturuyor. TODAM ayrıca önemli sosyal sorunları veriler ışığında ele alıyor ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştiriyor. Diğer yandan Kurumsal Yönetim Akademisi'nde başlatılan sivil toplumun geliştirilmesi faaliyetleri TODAM'da devam ettiriliyor. Nitelikli bir sivil toplum için düşünce ve modeller üretiliyor.

TODAM; bilhassa 2000 yılı sonrası Türkiye’de ve Müslüman toplumlarda hukuk, eğitim, ekonomi ve sosyal hizmet alanlarında yürütülen çalışmaların istatistiksel verilerini; araştırmacıların istediği biçimde kıyaslayabileceği yahut farklı verileri birleştirebileceği bir veri tabanında istifadeye sunuyor. Hedeflerini gerçekleştirmek üzere temin edeceği nicel verileri, oluşturduğu veri tabanı üzerinden araştırmacıların erişimine açarak yürütülecek bağımsız akademik çalışmalara da alan ve imkân sunan bir merkez işlevi görüyor. Böylelikle uzun yıllardır duyulan bir toplumsal ihtiyaç daha yine İLKE Vakfı tarafından giderilmiş oluyor.

SUNUŞ

İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı çatısı altındaki kurumlarla birlikte iş ahlakı ve girişimcilik, akademik çalışmalar, yaygın din eğitimi, eğitim ve toplum alanlarında faaliyet göstermektedir. Bu konularda saha araştırması yapmakta ve strateji geliştirmeye yönelik çalışmalar yürütmektedir. Bu doğrultuda Türkiye'nin siyasi, toplumsal, eğitim ve ekonomik sorunlarının tespit edildiği ve çözüm önerileri ile birlikte yeni bir vizyon sunan "Geleceğin Türkiye'si", "Alan İzleme Raporları" gibi somut çıktıları olan çalışmalar gerçekleştirmiştir. İLKE Vakfı çatısı altında; bu çabanın sınırlarını daha genişletmek ve Müslüman toplumlar özelinde de yeni stratejiler üretmek ve çözüm önerilerinde bulunmak adına Toplumsal Düşünce ve Araştırma Merkezi (TODAM) kurulmuştur. TODAM, toplumsal değişimi takip ederken bu değişimin önemli alanlarından biri olan sivil toplumu da mercek altına alıyor. Kurumsal Yönetim Akademisi'nde başlatılan sivil toplumun geliştirilmesi faaliyeti TODAM'da devam ediyor.

Türkiye'de, özellikle İslami camiada, sivil toplum çalışmaları önemli bir kalemi oluşturmaktadır. Ancak bu sivil toplum kuruluşlarının (STK) birbirlerinden haberdar olabileceği alanların fazla olmaması dikkat çekmektedir. Bu bağlamda nitelikli bir sivil toplum için düşünce ve modeller üretme hedefimizin ilk ayağı olan Sivil Toplum Bülteni ile karşınızdayız. TODAM bünyesinde hazırlanan "Türkiye'de Sivil Toplumun Gündemi" bülteni ile birlikte Türkiye'de faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının nabzının tutulması amaçlanmaktadır. Türkiye'deki STK'ların hazırlamış olduğu rapor, bilgi notu, rehber, kitap gibi yarı akademik çalışmaların yanı sıra yürütmüş oldukları çalıştay, sempozyum, eğitim atölyeleri gibi faaliyetlere toplu halde verilerek bütüncül bir bakış ortaya konulması planlanmaktadır. Bu şekilde sivil toplum kuruluşlarını birbirlerinden haberdar etme, görünürlüklerini artırma ve olası işbirliklerine temel oluşturmayı hedeflenmektedir.

Bültenin hazırlanış sürecinde pek çok STK ve faaliyetleri ayrı ayrı incelenmiştir. Türkiye'deki STK'lar her ay pek çok organizasyon düzenlemektedirler. Dolayısıyla bültende hangi faaliyetlere yer verileceği konusunda bir metot oluşturuldu. Özellikle Covid-19 pandemisi sonrasında hayatımıza giren Zoom ve türevi programların sağladığı rahatlıkla birçok seminer, konferans, konuşma kolay bir biçimde çevrimiçi gerçekleştirilebilir hale gelmiştir. Dolayısıyla bu organizasyonların hepsine bültenimizde yer vermek mümkün olmamıştır. Bunun yerine rapor, bilgi notu, çalıştay vs. gibi bilgi üretimi ve eğitime yönelik çalışmalara yer verilmiştir. Bültenimizde yer alan bu faaliyetler kronolojik olarak sıralanmıştır. Ayrıca bu sayıda İLKE Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Nihat Erdoğan'la birlikte STK'lardaki yönetimsel sorunları masaya yatırdığımız bir röportaj da yer alıyor.

İLKE Vakfı olarak yayımladığımız bu bülteni muhatabına ulaşmasını ümit ediyor, istifade-nize sunuyoruz. Temennimiz yayımlamış olduğumuz Türkiye'de Sivil Toplumun Gündemi bülteninin yeni ve önemli kazanımlara yol açmasıdır. Gayret bizden, tevfik Allah'tandır.

Lütfi Sunar

Doğu Türkistan Platformu, Türkiye’de Eşzamanlı Basın Açıklamaları Gerçekleştirdi

Tarih: 1 Nisan 2021

STK: Doğu Türkistan Platformu

Türü: Basın Açıklaması

Doğu Türkistan’da hala devam eden Çin zulmüne karşı Doğu Türkistan Platformu, 200’den fazla STK’nın da destek verdiği basın açıklamaları gerçekleştirdi. “Şaka Değil Soykırım” başlığı altında tüm dünyaya toplama kamplarının kapatılması çağrısında bulunuldu.

Türkiye’nin 81 ilinde yapılan eşzamanlı basın açıklamalarında BM, Çin’i durduracak sahici adımlar atmaya davet edildi. Diğer yandan İslam İşbirliği Teşkilatı’nın İslam ülkelerini bu zulme karşı tavır almaya yöneltmesi, aksi halde kendini lağvetmesi gerektiği vurgulandı ve Çin’i boykot çağrısı yapıldı. Etkinlikler çerçevesinde fotoğraf sergileri de açıldı. 1 Nisan 2017 tarihinden bu yana Çin yönetimi, Doğu Türkistan’da sistematik gözaltılar yapıyor ve Uygur Türklerini devasa eğitim kamplarına götürüyor.

“Sosyal Sorumluluk Zirvesi” 3 Nisan’da Gerçekleştirildi

Tarih: 3 Nisan 2021

STK: Toplu Çalışma

Türü: Zirve

Cif sponsorluğunda düzenlenen “Sosyal Sorumluluk Zirvesi”, 2021 yılının teması “Kelebek Etkisi” idi. Organizasyonda sivil toplumdan ve iş dünyasından pek çok aktör konuşmacı olarak yer aldı.

Büyük değişimlerin küçük gelişmelerden meydana geldiği düşüncesinden hareketle “Kelebek Etkisi” temasıyla düzenlenen organizasyonda sivil toplumdan ve iş dünyasından birçok isim konuşma yaptı. İlki 2019 yılında Yeditepe Üniversitesi’nden düzenlenen organizasyon bu sene çevrimiçi gerçekleştirildi. Zirvede sosyal girişimcilikten eğitime, sosyal medyadan iş birliğine pek çok konu ele alındı. Organizasyonun ana sponsorluğu ise İstanbul Boğazi’nda kirlilikle mücadelede önemli adımlar atan Cif tarafından üstlenildi.

İLEM, İkinci Yazı Kampını Gerçekleştirdi

Tarih: 6-7-8 Nisan 2021

STK: İلمي Etüdler Derneği (İLEM)

Türü: Eğitim Atölyesi

İLEM, ilki geçtiğimiz sene “Nasıl Daha İyi Yazabilirim?” temasıyla gerçekleşen yazı kampının ikincisini 6-8 Nisan tarihleri arasında “Neyi/Nasıl Yazmalıyım?” temasıyla çevrimiçi gerçekleştirdi.

İLEM
2. YAZI KAMPI
2021

Neyi
Nasıl
Yazmalıyım?

Yazı, kampta farklı açılardan tüm detaylarıyla ele alındı. Daha verimli akademik çalışmalar yapılmasına ve özgün üretim sorununun aşılmasına katkı sunmayı hedefleyen kampta dergiler ve editörlük mesleği ana gündemi oluşturdu. Bilhassa sosyal bilimler alanında eğitim gören öğrencilerin hayatında başat bir rol üstlenen yazı yazma fiili üç gün süren programda her boyutuyla ele alındı. Mustafa Kutlu, Beşir Ayvazođlu gibi yazı yazma sanatının değerli isimlerinin konuşmacı olduğu kampa ilgi yoğundu. Programın kapanışında Sedat Anar tarafından Santur dinletisi gerçekleştirildi.

2020 Yılı Hayvan Hakları İhlâlleri Raporu Açıklandı

Tarih: 8 Nisan 2021

STK: Hayvan Hakları İzleme Komitesi (HAKİM)

Türü: Rapor

8 Nisan günü “2020 Yılı Hayvan Hakkı İhlâl Raporu” Hayvan Hakları İzleme Komitesi (HAKİM) tarafından online bir oturumla kamuoyuyla paylaşıldı.

YASA SÜRECİNİN GÖLGESİNDE
2020 YILI
HAYVAN HAKKI İHLÂLLERİ

Hayvan Hakları İzleme Komitesi

En temel hakları çalınan, yaşadıkları acılardan habersiz kalınan hayvanların yaşadıklarını görünür kılmak amacıyla HAKİM bir rapor hazırladı. Rapora göre, “en az” 1 milyar 211 milyon 375 bin 950 yaşam hakkı gaspı, “en az” 22 milyon 735 bin 267 işkence, “en az” 3 milyon 36 bin 175 cinsel şiddet, “en az” 1 milyar 280 milyon 153 bin 923 özgürlüğü kısıtlama vakası meydana geldi. Rapor ayrıca meclisteki hayvan hakları ile ilgili faaliyetlere de yer veriyor. Buna göre; mecliste çeşitli partiler tarafından konu ile alakalı 9 kanun teklifi ve 39 soru önergesi verildi. Bu derece vahim bir tablonun ortaya konulduğu rapor, hayvan haklarının yasa-laşması tartışmaları için önemli bir dayanak teşkil ediyor.

“Çaydan Öte: Tarladan Demliğe Mekan ve Bellekte Çay” Çalıştay ve Forumu Gerçekleştirildi

Tarih: 10-11-17 Nisan 2021

STK: Gola Kültür, Sanat ve Ekoloji Derneği

Türü: Çalıştay

Gola Kültür, Sanat ve Ekoloji Derneği tarafından çevrimiçi organize edilen “Çaydan Öte: Tarladan Demliğe Mekan ve Bellekte Çay” çalıştay ve forumu 10-11-17 Nisan tarihlerinde gerçekleştirildi.

Çevrimiçi Çalıştay & Forum

ÇAY’DAN ÖTE:

Tarladan Demliğe
Mekanda ve Bellekte Çay
10-11-17 Nisan 2021

Toplum olarak buğdayla birlikte belki de bu derece iç içe olduğumuz yegane tarım ürünü olan çayın çevresinde oluşan kültür gerek sosyolojik gerek ekolojik gerekse de ekonomik olarak önümüze ciddi veriler koymaktadır. Gola Kültür, Sanat ve Ekoloji Derneği de bu doğrultuda bir çalıştay düzenledi. 3 gün süren çalıştayda çayın kökeni, tarım geleneği ve bölge insanı üzerindeki etkileri müstakil başlıklarla sunuldu. Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği desteği ile düzenlenen çalıştayın son gününde “Çaydan ‘Öte’ Çaydan ‘Ziyade’” forumu ve belgesel gösterimi gerçekleştirildi.

TÜGVA, “Milli Teknoloji Akademisi” Programını Gerçekleştirdi

Tarih: 10-17-24 Nisan 2021

STK: Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA)

Türü: Eğitim Atölyesi

Milli Teknoloji Akademisi programı; savunma sanayisine ve milli teknoloji hamlesine ilgi duyan üniversite öğrencilerini savunma sanayisinden ve çeşitli mecralardan aktörlerle buluşturabilme gayesiyle TÜGVA İstanbul Temsilciliği tarafından düzenlendi.

MİLLİ TEKNOLOJİ AKADEMİSİ

Milli Teknoloji, Milli Gençlik

TÜGVA İSTANBUL

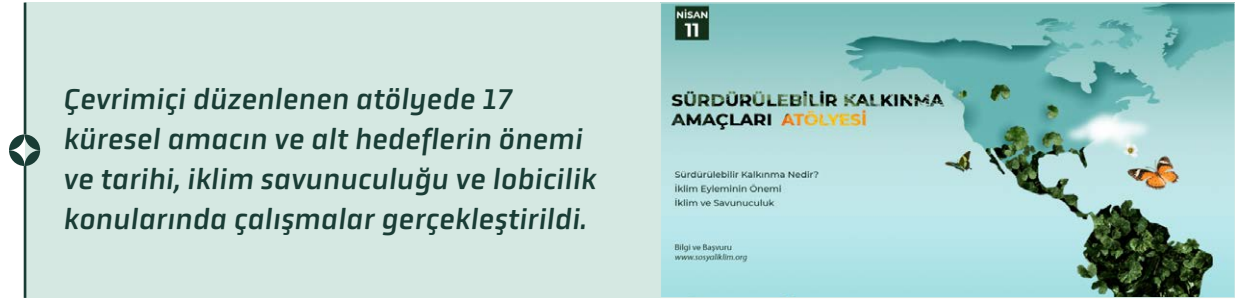
Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet Fatih Kacı’ın da konuşmacıları arasında bulunduğu atölyede Türkiye’nin savunma sanayisindeki gelişmelere değinildi. Türkiye’nin havacılık ve denizcilik alanında sergilediği performans ve bunun dış politika üzerindeki etkisi diğer önemli başlıklardandı. Türkiye’nin coğrafi olarak gerek deniz gerekse kara sınırı açısından gerilimli bir lokasyonda bulunması savunma sanayi ve milli teknoloji hamlesine önem kazandırıyor.

📌 Sosyal İklim Derneği, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve İklim Savunuculuğu Atölyesi Düzenledi

Tarih: 11 Nisan 2021

STK: Sosyal İklim Derneği

Türü: Eğitim Atölyesi

Çevrimiçi düzenlenen atölyede 17 küresel amaç ve alt hedeflerin önemi ve tarihi, iklim savunuculuğu ve lobicilik konularında çalışmalar gerçekleştirildi.

Küresel amaçlar; yoksulluğu ortadan kaldırmak, gezegenimizi korumak ve tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlamak için evrensel eylem çağrısıdır. Covid-19 salgınının yaşam pratiklerimiz üzerindeki etkisiyle beraber ciddi değişimlere ihtiyacımız olduğunu yoğun olarak hissediyoruz. Sosyal İklim Derneği de 17 başlık altında toparlanan amaçlar hakkında bilinci arttırmak üzere bir atölye düzenledi. Atölyede 17 küresel amaç ve alt hedeflerin önemi ve tarihi; iklim savunuculuğu ve lobicilik konularında çalışmalar gerçekleştirildi.

📌 Kızılay, “Teşekkür ve Dayanışma” Programı Düzenledi

Tarih: 11 Nisan 2021

STK: Türk Kızılay

Türü: Canlı Yayın

Kızılay’ın sosyal medya hesaplarından canlı yayınlanan dayanışma programında hayırseverlerin ve gönüllülerin bağış ve destekleri alındı.

30 milyon lira bağış hedefiyle düzenlenen programda 51 milyon lira bağış toplandı. Çeşitli sanatçılar, iş insanları, sporcuları, gönüllü ve hayırseverler telefonla canlı yayına bağlanarak bağışta bulundular. Türk Kızılay Genel Başkanı Kerem Kınık konuşmasında, Ramazan boyunca 44 seyyar aşevinin hizmet vereceğini ve bu süreçte 2,5 milyon öğün iftar yemeği ulaştırmayı hedeflediklerini söyledi. Diğer yandan Covid-19 salgını nedeniyle kan bankacılığı duraksamış olsa da Türkiye’nin 300 farklı bölgesinde kan bağışlarının devam ettiğini ekledi. Bir buçuk asırdır faaliyet gösteren Türk Kızılay bağış gecesindeki gösterdiği performans vaka kültürünün ve güvenin önemini bir kez daha gösterdi.

7. Uluslararası Genç İşadamları Kongresi Gerçekleştirildi

Tarih: 11 Nisan 2021 STK: Genç MÜSiAD Türü: Kongre

Genç MÜSiAD tarafından ‘Yarını Bugünden Fark Et’ temasıyla düzenlenen Uluslararası Genç İşadamları Kongresi (UGİK) bu sene 7. kez düzenlendi.

Genç MÜSiAD’ın marka projelerinden kongre hibrit formda gerçekleştirildi ve 10 saat sürdü. 18 bin dinleyicinin takip ettiği kongrede; Çalışmanın Geleceği, Üretimin Geleceği, Finansın Geleceği, Rekabetin Geleceği olmak üzere 4 ana başlık ele alındı ve 11 konuşmacı söz aldı. Dijitalleşme meselesi kongrede başat konu olarak ön plana çıktı. Gelecekte daha da gündemimizde olması beklenen dijitalleşme meselesinin iş alanında gündeme alınması önem arz ediyor.

Sivil Toplum ve Siyaset Araştırması 2021 Yayınlandı

Tarih: 16 Nisan 2021 STK: Sivil Sayfalar Türü: Rapor

Sivil Sayfalar’ın Friedrich-Ebert Stiftung Derneği (FES) desteği ile gerçekleştirdiği ‘Sivil Toplum ve Siyaset Araştırması 2021’ başlıklı çalışma siyasette yaşanan krizin sivil topluma yansımalarını ortaya koymayı amaçlıyor.

SİVİL TOPLUM VE
SİYASET
İLİŞKİLERİNE
BAKIŞ

Rapor siyasette yaşanan krizi aşmanın yollarını birlikte aramak ve mevcut durumu düzeltebilmek amacıyla hazırlandı. Rapor kapsamında sivil toplum profesyonelleri ve siyasi aktörlerle mülakatlar gerçekleştirildi. Bu mülakatlarda katılımcılara 21 soru yöneltildi. Araştırmanın neticesine göre katılımcılar Türkiye’nin içinde bulunduğu dönemi siyasetin sivil topluma en kapalı olduğu bir dönem olarak gördüklerini belirttiler. Bu doğrultuda araştırmanın sonunda bu kapalı iklimi dağıtmaya yönelik öneriler de yer alıyor.

🚀 Arap Ayaklanmalarının Politik Ekonomisi Raporu Yaymlandı

Tarih: 19 Nisan 2021

STK: Ortadoğu Araştırmaları Merkezi [ORSAM]

Türü: Rapor

“Arap Ayaklanmalarının Politik Ekonomisi: Mısır ve Tunus Örnekleri” başlıklı rapor Halil Kürşad Aslan ve Kevser Tuba Durmuş tarafından hazırlandı.

Raporda Tunus’ta başlayan Arap ayaklanmalarının nedenleri; ekonomik, sosyal ve siyasal nedenler olmak üzere üç ana başlıkta inceleniyor. Raporda “Arap Baharı” kavramsallaştırmasında ileri sürülen farklı görüşlere yer veriliyor. Çünkü bu ayaklanmaların bölgedeki ülkelerde aynı neticeyi vermediğini ve halen süregelen bir süreç olduğunu düşündüğümüzde bu tür bir farklılaşma anlaşılabilir.

🚀 STGM, “Meseleler” Adıyla Yeni Bir Webinar Serisine Başladı

Tarih: 20 Nisan 2021

STK: Sivil Toplum Geliştirme Merkezi [STGM]

Türü: Webinar

Herkesi çeşitli meseleleri birlikte konuşmak, dertleşmek ve sorgulamak amacıyla düzenlenen buluşma serisinin ilk programı “Gıda Meselesi” idi.

Bülent Şık konuk olduğu programda süpermarketlerde uygulanan satış hilelerinden söz etti. Bir markette ortalama 3 bin civarında zararlı gıdanın bulunduğunu söyleyen Şık, ana bileşenin şeker olduğunu sözlerine ekledi. Buradan hareketle kilo artışı ve obeziteye yönelik ciddi uyarıların olduğundan bahsetti. Ölen arılardan ve toksinlerden de söz edilen programda birlikte üretmemiz gerekliliği vurgulandı.

📌 Eğitim İzleme Raporu 2020 Kamuoyuyla Paylaşıldı

Tarih: 20 Nisan 2021

STK: İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı (İLKE)

Türü: Rapor

İLKE Vakfı tarafından Alan İzleme Raporları (AİR) kapsamında hazırlanan Eğitim İzleme Raporu 2020, canlı yayında kamuoyuyla paylaşıldı.

Projenin yayımlanan beşinci raporu olan Eğitim İzleme Raporu 2020, geçtiğimiz yıl Türkiye’de eğitim alanında yaşanan gelişmeleri mercek altına alıyor. Raporda esas meseleyi doğal olarak Covid-19 salgını oluşturuyor. Türkiye’de pandemi nedeniyle eğitim alanında radikal kararlar alınması gerekti. Bundan dolayı da çeşitli neticelerle karşı karşıya kalındı ve bu süreç halen devam ediyor. Rapor içinde bulunduğumuz salgın sırasında Türkiye’nin eğitim alanındaki performansını irdeliyor.

📌 “Değişen Dünyada Kadim Kurum: Aile” Projesi Tamamlandı

Tarih: 20 Nisan 2021

STK: İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER)

Türü: Proje

İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER), T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü hibe desteği ile yürüttüğü projenin raporu altı bölümden oluşuyor.

DEĞİŞEN DÜNYADA KADİM KURUM:
AİLE

Proje, Aile ve aile bireylerine yönelik çalışma yapan kurum ve kuruluşların tanınırlığını arttırmayı, aile kurumunu gelecekte bekleyen tehlikelere karşı güçlendirmeyi ve bireylerin ihtiyaç duyduğu alanlarda sosyal hizmetlere ve çalışmalara ulaşmasını kolaylaştırmayı hedefliyor. Raporda yoksullukla mücadele, madde bağımlılığı, engellilik, aile eğitimleri, şiddetle mücadele ve aile alanında çalışan STK'lara yönelik müstakil başlıklar yer alıyor.

“Türkiye’de Sivil Toplum Geleneği” Programı Gerçekleştirildi

Tarih: 24 Nisan 2021

STK: Kurumsal Yönetim Akademisi (KYA)

Türü: Seminer

STK Konuşmaları serinin 15. programında Prof. Dr. Ömer Çaha, Türkiye’deki sivil toplum geleneğini anlattığı programda, dünya genelinde sivil toplum kavramının geçirdiği dönüşümlere değindi.

Ömer Çaha konuşmasında, modern dünyaya bakıldığı zaman demokrasi ile sivil toplumun el ele ilerlediğini ve Batı’da sivil toplumun sınıf temelli gerçekleştiğini söyledi. Türkiye’de ise yeni kurulan Cumhuriyet rejiminin hem geleneksel hem de modern bir sivil toplum mirasını devraldığından söz eden Çaha, 1980’e kadar genel olarak siyasal elitler ile devletçi elitler arasında bir ayrışma söz konusu olduğunu ve sivil toplumun da genel olarak siyasal elitlere eklemlenmiş bir karakter arz ettiğini sözlerine ekledi.

Ashoka, 28–29 Nisan Sosyal Girişimcilik Günü’nde Bir Dizi Etkinlik Gerçekleştirdi

Tarih: 28–29 Nisan 2021

STK: Ashoka

Türü: Etkinlik

Bu sene dördüncüsü düzenlenen programda sosyal girişimciler, ekosistem paydaşları, iş dünyası liderleri, Türkiye ve dünyadan kanaat önderleri yer aldı.

“Herkes fark yaratabilir” düsturuyla yola çıkan ve dünyanın ilk sosyal girişimcilik platformu Ashoka, bu yıl dördüncüsünü düzenlediği Sosyal Girişimcilik Günü etkinliğinde ekosistemdeki tüm aktörleri, sosyal girişimciliğe ilgisi olanları ve özel sektörle kamuyu bir araya getirdi. Etkinlik süresince dijitalleşme, toplumsal dönüşüm, covid-19, kadın hakları, sosyal finans, sosyal girişimcilik gibi pek çok konu ele alındı. İki gün süren ve çevrimiçi gerçekleştirilen programda 200’den fazla katılımcı yer aldı.

Sivil toplum kuruluşlarının yönetimsel sorunlarını İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Nihat Erdoğmuş ile konuştuk.

Sivil toplum kuruluşlarının yapılanmasında yönetimin önemi nedir?

Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar) belli bir gaye için kurulan ve bu gayeye uygun faaliyet yürütmek isteyen kuruluşlardır. Her kuruluş gibi STK'lar da gayelerine ulaşmak ve faaliyetlerin daha etkin ve verimli yürütülmesi için belli bir yapılanma (örgütlenme) oluştururlar. Belli bir yönetim anlayışı ile kuruluşu yönetirler. Gönüllülük temelinde çalışmak bu süreçte STK'ları diğer kurum ve kuruluşlardan ayırır. Buna karşılık diğer kuruluşlarda olduğu pek çok yönetim ve organizasyon faaliyeti STK'lar için de geçerlidir. İyi ve etkin yönetim STK'lar için de gerekli ve oldukça önemlidir. Gönüllü çalışıyor olmak STK'ları iyi yönetimi uygulamalarından muaf tutmaz. Bir gaye için kurulmuş ve gönüllü çalışıyor olmaları STK'lara bu konuda daha fazla sorumluluk yükler. Bu bağlamda STK'lar için yönetim ve organizasyon kapasite, yetkinlik ve performanslarını geliştirmeleri öncelikli ve temel bir meseledir diyebiliriz.

Bir STK yetkinlik meselesini ele aldığı zaman ise şu soruları kendisine sormalıdır. Mevcut bilgi ve becerilerimiz bugünkü ve gelecekteki çalışmalarımızı etkin yürütmek için ne kadar uygun? Değişen koşulların ve ihtiyaçların ne tür bilgi ve beceriler gerektirdiğinin farkında mıyız? Bu koşullara ve ihtiyaçlara cevap verebilmek için bilgi ve becerilerimizi ne kadar yenileyebiliyoruz? Bu konuda ne kadar çaba harcıyoruz? Yetkinlikler sadece kişisel bir konu olmayıp STK'nın kolektif yetkinliği olarak da, hatta daha fazla böyle, anlaşılmalıdır.

Bir sivil toplum kuruluşu, yapılanması esnasında nelere dikkat etmelidir?

STK'ların gayesi, faaliyet alanı ve ölçeğini dikkate alarak yapılanması gerekir. Yapılanma ya da diğer bir ifade ile örgütlenmenin temel amacı faaliyetleri yürütürken "iş", "işlem" ve "ilişki" tekrarlarını azaltmaktır. Bu yolla organizasyon bir STK'ya aynı imkân ve kaynaklar ile daha fazla sonuç elde etmesini sağlar. İş, işlem ve ilişki tekrarları sadece zaman ve kaynak israfı doğurmaz, aynı zamanda kuruluşa ve yöneticilere güveni düşüren, heyecanı azaltan, motivasyonu aşağı çeken, çalışanları geliştirmek yerine körelten bir ortamı doğurur. Bu kapsamda bir STK'nın kuruluş amacında belirtilen temel faaliyet konularına yoğunlaşması önemli olmakla birlikte, bir

organizasyon için gerekli diğer temel işlevleri de (mali işler, insan yönetimi, fiziksel kaynakların yönetimi, tanıtım vb.) dikkate alarak bir organizasyonel yapı kurması önem arz etmektedir. Bu yapılanmada STK'larda zorunlu olan genel kurul, mütevelli heyeti, yönetim kurulu ve denetim kurulu gibi organların yanında, kendi ihtiyaçlarına göre oluşturdukları komisyonlar, birimler, alt görevler gibi organlar da yapılanmanın konusudur. Aynı zamanda kurum içindeki işleyiş ve akışın düzenlenmesi de yapılanmanın konusudur. Bu kapsamda genel geçer bir yapılanmadan bahsedilemez. Yapılanma belli ilkeleri olan ancak STK'nın özellikleri, ölçeği, kadrosu vb. faktörler dikkate alınarak şekillendirilmesi, özelleştirilmesi gereken faaliyettir. Yapılanma sadece tasarlanan bir teknik çalışma olmayıp aynı zamanda STK'nın sosyal gerçekliğini de dikkate almayı gerektirir. Yapılanmanın önemini şöyle ortaya koyabiliriz. Ne kadar nitelikli insana ve diğer kaynaklara sahip olursanız olun yapılanmanın (ya da yapılanmamanın) verdiği imkan kadar nitelikler sonuca dönüşür. Klasik bir örnektir. Kaptan ne kadar yetenekli olursa olsun geminin tasarımında olan özelliklerin sağladığı kadar yeteneklerini kullanabilir. STK'ların kuruluşlarını değer katan kuruluşlar haline getirmeleri ve bunu sürekli artırmaları bir sorumluluktur. Bu konuda yapılanma önemli imkân sunan bir araç olarak görülebilir. Bu aracın modelini yükseltmek binek araçlarımızın modelinin yükseltilmesinden daha az önemli olmasa gerek. Organizasyonel yapılanma insanları ikincil plana atmaz. Aksine insanların merkeze alındığı, onlara işlerini kolaylaştıracak ve hızlandıracak araçlar sunmaktır. Bilmem biraz ağır olur mu ama yine de söyleyeyim. Organizasyonel yapı oyalanmamız için oluşturulmuş bir oyuncak değildir. Organizasyonel yapı faaliyet ve işlerimizi iyi daha iyi yapmanın bir aracıdır.

Sivil toplum kuruluşlarının görev dağılımlarında dikkat etmesi gereken hususlar nelerdir?

STK'larda kurucu ekibin rol dağılımını ve rol geçişlerini (icracı ve karar verici) doğru yapabilmesi ve zaman içinde sahip olduğu yetkileri devrederek doğru düzeyde kendilerini konumlandırabilmeleri çok kritik. STK'larda kurucu ekibin icracı rolden yavaş yavaş karar verici role doğru ağırlığı kaydırabilmesi hem faaliyetler düzeyinde hem de kuruluşun geleceğe hazırlanması bakımından büyük önem arz etmektedir. STK'larda yönetim düzeyleri arttıkça, bu görevleri yerine

getirecek kişilerin nitelikleri ve kompozisyonları da ayrıca önem kazanmaktadır. Yöneticilerin buldukları düzeye uygun deneyim ve karar verme becerisine sahip olması ya da o yönlerini geliştirmesi gerekmektedir. Ayrıca yönetim kurulu gibi kurulları oluşturulurken farklı katkılar sağlayabilecek bakış açılarının kurula dâhil edilmesi önemlidir. STK'ların zorunlu organları arasında yer almakla birlikte yeteri kadar işletilemeyen bir organı da denetim kuruludur. İşlev olarak denetime önem verilmesi ve denetim kurulunun aktif olmasının sağlanması STK'ların yönetim ve organizasyon süreçlerinde önemli katkılar sağlayacaktır.

Özel sektör ve kamu kurumları kadar olmasa da STK'larda da görev, rol ve sorumlulukların bu kuruluşların özelliklerine uygun tanımlanması ve uygun unvanların kullanılması göz ardı edilmemelidir. STK'larda da doğru işe doğru profesyonel veya gönüllü alımı kritiktir. STK'lar yapıları gereği hem gönüllü hem profesyonellerle çalıştıkları için görev tanımlarını oluştururken bu durumu dikkate almalıdırlar. Özellikle gönüllüler için görev tanımlarının yapılmaması sonucunda, ya gönüllülerin yapacakları işler belirsiz olmakta ya da gönüllüye uygun görevler verilememektedir. Bu durum da gönüllülerin motivasyonunun düşmesine sebep olan temel faktörlerin başında gelmektedir. Bu yüzden rol, görev ve sorumluluklar vaktinde uygun ve makul biçimde düzenlenmezse, sonraki zamanlarda daha derin ve zor sorunlar olarak STK'ları meşgul etmektedir.

Son olarak STK'ların yönetim hususunda başarılı olabilmeleri için neler gereklidir?

STK'ların yönetim hususunda başarılı olabilmeleri için yönetim ve organizasyon altyapısının iyi kurulmuş olması ve nitelikli yöneticilerin istihdamı ve doğru yönetim yaklaşımlarının uygulanması gerekmektedir. STK'larda kurumsal yönetim altyapısı genel olarak aşağıdaki temel bileşenlerden oluşur: Stratejik yönetim yaklaşımı, organizasyonel yapı, görev tanımları ve iş gerekleri, iş akışları (süreçler), performans göstergeleri (kurumsal karne), toplantı yönetimi sistemi ile raporlama sistemi. Bu kurumsal altyapının tamamlayıcı bir unsuru ve başarı şartı ise nitelikli yöneticiler ve uygun yönetim tarzıdır. Yönetici yetkinlikleri kapsamında STK'ların yönetiminde liderlik, motivasyon, iletişim ve takım yönetimi gibi davranışsal yetkinliklerin altı çizilmelidir. STK'larda yönetim ve organizasyon bakımından tek bir yaklaşımdan bahsetmek mümkün değildir. Yönetim ve organizasyon tasarımında kurumların içinde bulunduğu koşullara göre farklılık olmalıdır. Bazı STK'lar daha esnek bir yapı gerektirirken, bazılarında daha belirgin kural ve standartlar bulunabilir. Bununla birlikte günümüzde temel bir anlayış olarak STK'ların mümkün olduğu kadar organik ve çevik organizasyon yapılarına ve işleyişine imkân veren biçimde yapılanması kritik bir husustur. STK'larda yönetim yaklaşımı olarak ortak aklı harekete geçiren ve katılımcılığı sağlayan yönetim tarzlarının hem istişare hem de gönüllülük bakımından daha uygun ve etkili olduğunu söyleyebiliriz. Tüm bunlar STK'ların gönüllülük temelinde organize, verimli ve sürekli çalışmayı sağlayabilmeleri için kapasite, yetkinlik ve performans meselesine önem ve öncelik vermelerini gerektirmektedir.

AB İzleme Proje Çıktıları Kamuoyuyla Paylaşıyor

Tarih: 8-15 Nisan 2021

STK: TAV, YADA, İKV

Türü: Canlı Yayın

Türkiye Avrupa Vakfı (TAV), Yaşama Dair Vakıf (YADA) ve İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) "EU Monitoring Network – AB İzleme Ağı" projesi kapsamında proje çıktılarını sivil toplum kuruluşlarıyla ve kamuoyuyla paylaşmak üzere #birİZLEMehikayesi etiketiyle iletişim çalışması yürüttüler.

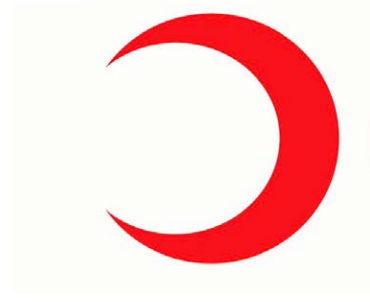
Kamu ve STK'lar Arasındaki İşbirliğinin Güçlendirilmesi İçin Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı kapsamında Türkiye Cumhuriyeti ve AB tarafından desteklenen Avrupa Birliği İzleme Ağı projesi kapsamında 7 gün süren bir iletişim çalışması yürütüldü. Bu süreçte; Çevre ve İklim, Çocuk Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği temalarında 4 mikro izleme raporu yayımlandı. Kendi çalışma alanlarında 5 ay boyunca durum izlemesi yapmış 4 ayrı örgüt tarafından hazırlanan ve Mikro Proje Teknik Desteği ile yayımlanan raporların başlıkları şu şekilde:

- Tohum Eğitim Kültür ve Doğa Derneği | Tüketim ve Tüketim Kültürü Alanının İzlenmesi
- Çölyak Organik Beslenme Derneği | Çölyak ve Çocuk
- Bilim ve Teknolojide Kadın Derneği (Sisterslab) | Türkiye ve Dünyada STEAM ve Toplumsal Cinsiyet
- Yüksekova Kadınları Toplumsal Destekleme ve Kültür Derneği | Hakkari ve Çevresinde Yürütülen Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları

İletişim çalışması çerçevesinde 13 Nisan günü ise "Sivil Toplum Kuruluşları İçin Sosyal Etki İzleme Rehberi" yayımlandı. Söz konusu rehber; İzleme ve Sosyal Etki İzleme: Kavramlar ve Yaklaşımlar, Sosyal Etki İzleme ve Sosyal Etki Odaklı Tasarım Adımları, Sosyal Etki İzleme/ Sosyal Etki Odaklı Tasarım Plan konularında muhataplarını bilgilendirmeyi amaçlıyor.

Proje kapsamında ayrıca Türkiye'deki AB Programlarının ve Mali Desteklerinin son 10 yılını içeren haritalama çalışması kamuoyuyla paylaşıldı. Haritada an itibariyle 500'den fazla sivil toplum örgütünün ve 15'den fazla programın listeleri yer alıyor.

Türk Kızılay

22 Ağustos 1864'te Cenevre'de düzenlenen uluslararası toplantıda İ. Cenevre sözleşmesi imzalandı ve Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin kurulmasının önü açıldı. Osmanlı hükümeti ise bu anlaşmayı 5 Temmuz 1865'te onayladı. 1867'de Paris'te toplanan Kızılhaç kongresine Türk Kızılay'ın kurucularından Mekteb-i Tıbbiye hocası Dr. Abdullah Bey, delege olarak gönderildi. Paris dönüşü Dr. Abdullah Bey'in de girişimleri, Serdar-ı Ekrem Ömer Paşa'nın desteği ve Kırmı Dr. Aziz Bey'in katkılarıyla "Mecruhin ve Marza-yı Askeriyeye İmdat ve Muavenet Cemiyeti" kuruldu. Mekteb-i Tıbbiye Nazırı Marko Paşa başkanlığında kurulan cemiyet, başlangıçta herhangi bir alamet yahut sembol kullanmıyordu. Cemiyet daha sonra 1877'de "Osmanlı Hilali Ahmer Cemiyeti", 1923'de "Türkiye Hilaliahmer Cemiyeti", 1935'te "Türkiye Kızılay Cemiyeti" ve 1947'de "Türkiye Kızılay Derneği" adını almıştır. Kuruma Kızılay adını ise Mustafa Kemal Atatürk vermiştir.

Türk Kızılay, 1876 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan itibaren bilfiil sahada görev almıştır. Kurum, kuruluşundan beri tarihini gönüllülük üzerine inşa etmiş ve faaliyetlerini de bu bağlamda ilerletmiştir. Türk Kızılay, 2019 yılında kurulan Gönüllü Yönetimi Direktörlüğü koordinesinde gönüllülük kapasitesinin gelişmesi için ulusal ve uluslararası çalışmalar gerçekleştirmektedir. Türk Kızılay; hiçbir ayırım yapmaksızın, nerede olursa olsun insanın acısını önlemeye veya hafifletmeye çalışmak, insanın hayatını ve sağlığını korumak, onun kişiliğine saygı gösterilmesini sağlamak ve insanlar arasındaki karşılıklı anlayışı, dostluğu saygıyı, işbirliğini ve sürekli barışı getirmeye uğraşmayı hedeflemektedir.

Türk Kızılay, birçok kalemde aktif faaliyet göstermekte olup, bilhassa kan bağıışı hususundaki nadide konumu gerçekten önem arz ediyor. Sadece afet anlarında değil hayatın her anında insanlara yardım götürebilmek için projeler üretiyor. Dünyanın birçok bölgesinde, birçok alanda faaliyet gösteren Türk Kızılay; inşa ettiği ve koruduğu kurumsal kimliğiyle sivil toplum kuruluşları için bir örneklik teşkil ediyor.

BÜLTENDE YER ALAN KURUMLAR

Doğu Türkistan Platformu: İHH İnsani Yardım Vakfı’nın öncülüğünde, birçok STK’nın katılımıyla kurulan platform; Çin’in Doğu Türkistan’daki işgalci faaliyetlerine dikkat çekmek için eylemlilik göstermektedir.

İlmi Etüdler Derneği (İLEM): 2002 yılında kurulan İLEM, o tarihten bu yana ilmi geleneğimizi sürdüren ilim adamlarının yetişmesine zemin oluşturmak suretiyle insanlığın sorunlarına çözüm üreten ilmi çalışmalar yapma gayesini taşımaktadır.

Hayvan Hakları İzleme Komitesi (HAKİM): 2014 yılında kurulan HAKİM, hayvan hakları ihlallerinin derlenmesi, arşivlendirilmesi, izlenmesi ve raporlandırılması için gönüllü çalışan Türkiye’deki ilk sivil oluşumdur.

Gola Kültür, Sanat ve Ekoloji Derneği: İsmi Gilgamiş Destanı’na bir referansla alan Gola Derneği, Doğu Karadeniz merkezli bir oluşumdur. Çevreci bilincin artması için yapılan çalışmalarının yanı sıra yerel kültür bilincinin de artmasına ve korunmasına yönelik çalışmaları mevcuttur.

Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA): 2017 yılında gençlere yönelik bir oluşum olarak kurulan TÜGVA, o tarihten bu yana gençlere yönelik eğitim programları, atölyeler düzenlemektedir. Vakfın; ortaokul, lise ve üniversite kademelerinde koordinatörlükleri mevcuttur.

Sosyal İklim Derneği: 2014 yılında İzmir’de kurulan Sosyal İklim Derneği, doğayı merkeze alan hak temelli bir sivil toplum kuruluşudur.

Türk Kızılay: 1868 yılında “Mecruhin ve Marza-yı Askeriyeye İmdat ve Muavenet Cemiyeti” adıyla kurulan Türk Kızılay, savaş alanında yaralanan veya hastalanan askerlere yardım etmek amacıyla kurulmuştur.

Genç MÜSİAD: Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği’nin gençlik oluşumu olan Genç MÜSİAD, 2002 yılında kurulmuştur.

Sivil Sayfalar: Sivil toplumun ürettiği bilgiyi görünür kılmak, kültürel çeşitliliğe dikkat çekmek ve sivil toplumun içine kapanma halini aşmak amacıyla Avrupa Birliği’nin maddi desteğiyle kurulmuş bir web sitesidir.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi (ORSAM): Merkez 2009 yılında Ortadoğu ve Kuzey Afrika hakkında bilgi sahibi olmak isteyen kamuoyuna yanıt verebilmek amacıyla kurulmuştur. Ayrıca karar alıcılara bölge hakkında analizler sunmakta ve siyaset yapımına katkıda bulunmaktadır.

İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı (İLKE Vakfı): Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu alanlarda bilgi, politika ve strateji üreten, karar alıcılara yol gösterecek araştırmalar yapan ve gelecek için gerekli birikimin oluşmasına katkı sağlayan İLKE Vakfı; eğitim, iş ahlakı, sivil toplum, hukuk ve yönetim alanlarında çalışmalar yürütmektedir.

İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER): İKADDER, İstanbul’daki çeşitli alanlarda topluma hizmet veren kadınlar ile gönüllü kadın kuruluşlarının başkanları, üyeleri ve gönüllülerinin bir araya gelmesi sonucu 2006 yılında kurulmuştur.

Kurumsal Yönetim Akademisi (KYA): Kurumsal Yönetim Akademisi sivil toplum çalışmalarının geliştirilmesine yönelik araştırmalar yapmaktadır. KYA bu doğrultuda alan izleme raporları, atölyeler, çalıştaylar ve yayınlar yapmaktadır.

Yaşama Dair Vakıf (YADA): 2004 yılında bir grup sosyal bilimci, proje tasarım ve uygulama uzmanı tarafından başlangıçta “YADA Proje Grubu” ismiyle sivil bir inisiyatif olarak kuruldu. Devamında vakıf olarak kurumsallaşan YADA; sivil toplum ve STK’lar üzerine araştırmalar yapmakta ve bilgi üretmektedir.

Türkiye Avrupa Vakfı (TAV): Türkiye Avrupa Vakfı; demokrasi, özgürlükler ve insan hakları ortak paydasında Türkiye-AB ilişkilerini ilerletmeye çalışan bir vakıftır. Bu kapsamda sivil toplumun AB’ye katılımı için projeler üretmektedir.

İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV): İktisadi Kalkınma Vakfı 1965 yılında iş çevrelerince kurulan bir sivil toplum örgütüdür. Vakıf Türkiye-AB ilişkilerini geliştirmeye çalışmaktadır.

Ashoka: Dünyanın ilk ve en geniş sosyal girişimcilik platformudur. 3 Haziran 1980’de kurulan Ashoka’nın bugün itibariyle yaklaşık 3 bin 600’den fazla Ashoka Fellow’u mevcuttur.

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği (STGM): 2004 yılında kurulan STGM, katılımcı demokrasinin gelişiminde sivil toplumun kapasitesini geliştirmeye yönelik faaliyetler yürütmektedir.

ADİL, HAKKANİYETLİ VE MÜREFFEH BİR TOPLUM

İLKE
ilim kültür eğitim vakfı

todam
TOPLUMSAL DÜŞÜNCE VE ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul
Telefon: +90 216 532 63 70 E-posta: todam@ilke.org.tr Web: ilke.org.tr/todam

[f](#) [t](#) [@](#) [v](#) ilkevakfi